

EMPORDÀ FEDERAL

Suplement al número 839 del 22 Abril 1933 Preu del suplement, 10 cèntims

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Figueres . . . 1.75 pessetes trimestre
Fora . . . 2'00 " " "

ADMINISTRACIÓ: AVINGUDA WILSON, 2

NÚMERO SOLT: 15 CENTIMS
ENDARRERIT: 25

ANY XVII

FIGUERES, 22 DE ABRIL DE 1933

SEGONA ÈPOCA. NÚM. 839

En homenatge al Doctor Ernest Vila Moreno

El nostre homenatge

Poques vegades en la vida sentim la satisfacció íntima, serena i apaivagadora, del deure complet. Avui és una d'aquelles poques vegades que la nostra consciència ens diu, sense falxenderia ni immodèsia, que hem sabut complir el nostre deure de ciutadania ajudant el nostre poble a reconèixer la vàlua d'un home, home savi i generós, que ben sovint es dona per enter a minvar i guarir les dolors de la humanitat i que sempre està disposat a l'esforç i al sacrifici personal que la seva tasca l'imposa. I això ho fa amb el somriure als llavis sense vanaglòries ni pelulàncies.

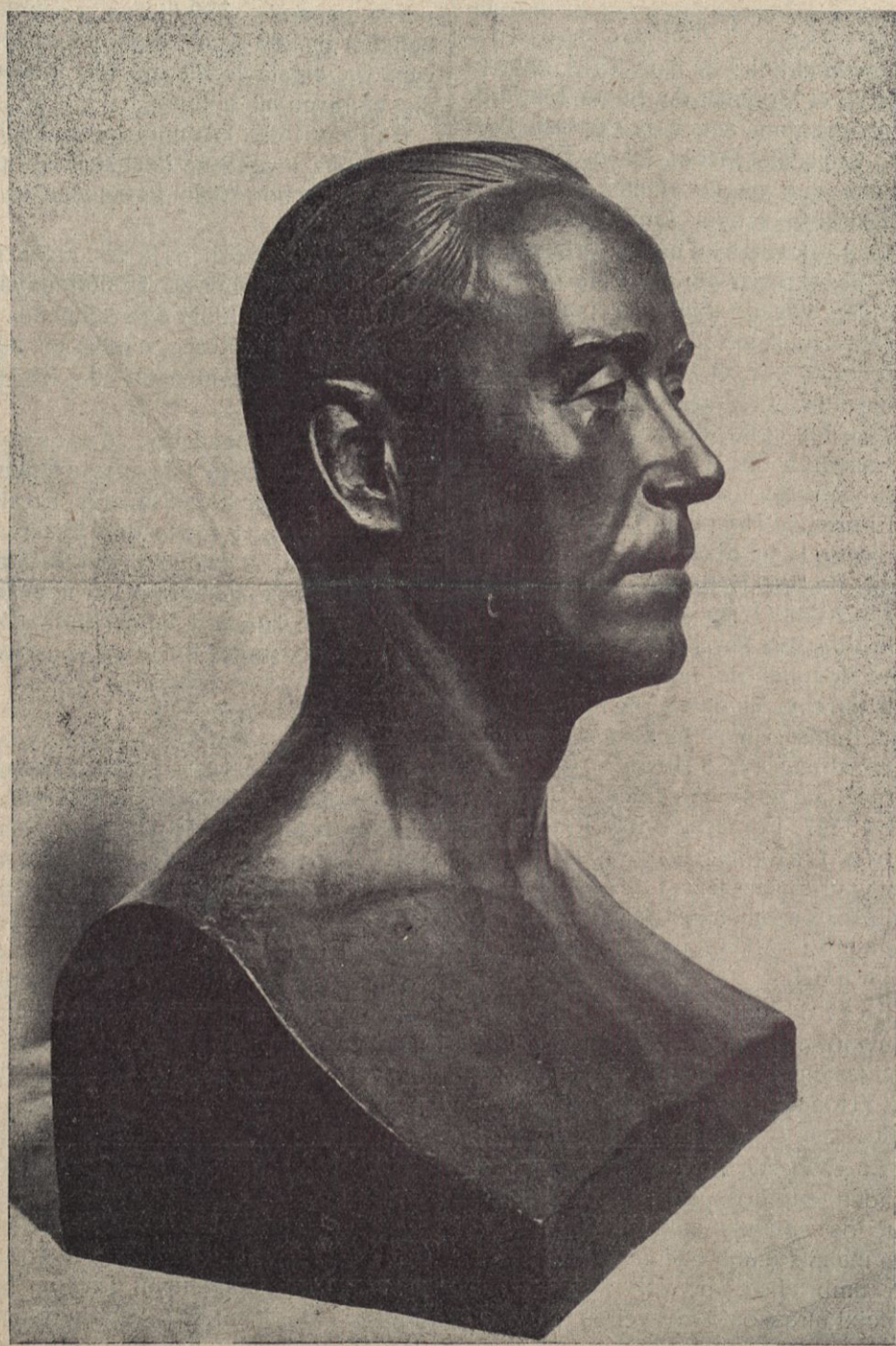
Homenatjar a un home consemblant era un deure, que en dibuixar-se a la nostra ment el sentírem amb tota la força de les coses ineludibles. Avui n'estem satisfets, joiuosos, d'haver-ho portat a terme, car hem vist com la nostra iniciativa era la cristallització d'un anhel unànime, d'una fretura col·lectiva que ha trobat la seva més sincera plasmació en l'erecció del bust que hem fet modelar, a la memòria augusta del Dr. Ernest Vila Moreno i que avui s'inaugurarà en el nostre Sant Hospital.

Avui Figueres s'honora aixecant un bronze a la glòria del Dr. Ernest Vila Moreno, homenatge al qual han contribuït tots els estaments socials i de totes les idealitats, des de la Lògia Luz de Figueres fins al Sr. Arxiprest de la ciutat, des de l'home ric que no hi volgué subscriure una grossa quantitat per a que tothom hi pogués prendre part fins a l'humil que fent més que el poderós es subscrigué amb uns cèntims, potser estalviats de la minestra quotidiana. Vagin a tots les gràcies més cordials.

Si un homenatge es just, és el del Dr. Vila Moreno. Ultra la consagració del poble, que difícilment s'equivoca, el plebiscit que representa aquest homenatge és el reconeixement públic d'una llarga actuació que no molts coneixien amb la seva extensió i caràcter i que, els que la coneixíem, sentíem fretura per a divulgar-la i fer-la estimar com es mereix.

El 3 de desembre de l'any passat deiem des d'aquestes columnes:

Creiem arribada l'hora de què Figueres, la ciutat sensible a les pures qualitats dels seus homes, homenatgi com cal, noblement, serenament i dignament

Bust del Dr. Vila Moreno, modelat per l'eminent escultor En Llorenç Cairó i que s'ha erigit en el pati de l'Hospital de Figueres

el gran cirurgià Dr. Ernest Vila Moreno.

Perquè? Cal recordar com ens trobàvem anys enrera quan l'alzar ens deparrava no diré pas una malaltia greuíssima sinó solament una d'aquelles que se'n podrien dir més aviat accident: una hernia estrangulada, un part distòcic, un atac d'apendicitis. Ultra la dificultat de trobar lilit a l'Hospital Clínic, el fet d'haver d'acompanyar un malalt a la capital catalana i tenir-lo que deixar per no poder mantenir-se la família durant dies i dies a la gran urbs. era una horrible tragèdia a casa del que no tenia res, i per el que tenia poc, la ruina segura. No volem evocar ara els casos sortosament poc freqüents, en que la demora d'unes hores en l'intervenció posa en perill l'èxit de la mateixa i la vida del pacient.

Recordem però, els casos repetits i ben presents a la memòria de molts, de la vinguda de renomats doctors, en els quals trobem recolzada l'anomenada en les mils pessetes dels honoraris.

I després de tot això, albirem el que s'és esdevingut en la nostra Figueres, en el nostre Empordà, d'un temps en aquesta banda.

Una fractura per greu que sigui, una amputació per cruenta que sigui, es resolt en aquesta ciutat, planerament, senzillament i eficaçment, al menys amb tants bons resultats com en els millors centres operatoris.

Un part complicat s'intervé amb plé coneixement de la matèria; un embaràs es cuida i segueix amb aquella seguretat que dona el clar coneixement refrendat

per una llarga experiència.

Una hernia extrangulada o sense extrangular, un apèndice rebec s'anul·la en un dir de pare nostre.

Tot això que portem dit i molt més que no volem dir i altre tant que no sabríem explicar, es fa a Figueres per obra i gràcia de les manetes i el talent d'un home que es diu Ernest Vila Moreno, que és metge i en fa, que és operador i intervè, en el bon sentit de la paraula, en tot i a tothom que calgui i ho necessiti, formant a la vegada un conjunt d'operadors experimentats i talentuosos, al cap dels quals hem de nomenar al també gran operador, Don Lluís Junyer Ayats, metge també del nostre Hospital.

Però tot el que portem dit, amb ésser molt i ésser trascendental en el viure de Figueres i de la comarca, no és res si s'obria el seu caire econòmic. Penseu en les despeses que comporta l'anada a Barcelona, ingrès en una clínica de pagament de sales i estàncies, i sojorn de la família en una fonda qualsevol. Quan ho tingueu pensat, mireu la realitat de la Cirurgia a Figueres: aquí per uns preus irrisoris teniu una sala d'operacions modèlica costejada per la munificència de la família Salleras, un instrumental complet que s'enriqueix cada dia amb els productes de les operacions, una assistència acurada i per damunt de tot un cos de metges ajudants que en saben un niu i que porten fetes durant anys un promedi de 25 operacions mesals.

I encara més: davant i per damunt de tot això, un operador que és un home amb un talent tan grós com el cor i el cor tan gran com una casa i una casa oberta a tots els bons sentiments que l'obliguen com a doctor a fer d'home de cor, en proporcions tan catastròfiques per un empresari - que si en fingués, fa bella estona que hauria plegat el ram i no pas per ric - Doncs bé, i tornant-hi, tot aquell que s'ha hagut i deixat operar pel Dr. Vila Moreno, ha pagat l'operació si ha volgut i sense quedar-hi malament li ha pagat el que ha pogut... I si no fossim pesats afegiríem que moltes vegades, amb la ciència hi porta el treball i amb el treball les medicines quan no hi afegeix les despeses de l'automòbil.

Aquella obra que ens proposàrem dur a terme es ja una realitat. Avui, dia 22 d'abril, s'inaugurarà el bust del Dr. Ernest Vila Moreno magníficament modelat per un gran artista figuerenc, En Llorenç Cairó.

L'esperit figuerenc està de festa: a ella hem volgut associar-hi els pobres i desvalguts que amb un àpat esplèndid festejaran l'homenatge al seu admirat *senyor Ernest*.

Sota el refilet de la tenora la raça ancestral dels empordanesos també s'associarà a la festa.

Els metges de Figueres i de l'Empordà li reiran testimoni de bona companyonia i admiració en un àpat i per mitjà d'un artístic pergami li perpetuaran el testimoni de la cordialitat fraternal que pel Dr. Vila Moreno senten.

Serà un homenatge de tot el bo i millor de la terra empordanesa.

Per la nostra part n'estem satisfets d'haver-lo iniciat.

Amic Ernest Vila Moreno, preneu-ne la bona voluntat!

J. PUIG PUJADES.

LA MEVA OFRENA

No sé com haurà rebut l'homenatge el doctor Ernest, però, sé que sense cap mena de dubte, haurà vist que no és el d'un grup, ni el d'un partit, ni molt menys el d'uns amics enlluernats amb entusiasmes sense base.

L'homenatge, amic Ernest, és una prova palesa d'agraïment de tots els figuerencs i empordanesos que saben qui sou, què feu i com ho feu, perquè, qui us ha tractat, i més, qui s'ha confiat a vostres sàvies intervencions, sap el que valeu, tant pels coneixements, com pel caràcter, com pel procedir caritatiu, que hauria d'ésser segell característic de tots els facultatius de la vostra humanitària carrera. Consti, que al parlar sincerament, sense exageració en l'elogi, no voldria ésser-vos molest; si la vostra modestia en pateix, perdoneu, i preneu-ne la bona voluntat.

Jo recordo que un professor (*tocaio* men, precisament), jove, il·lustrat i simpàtic, ple d'il·lusions encisadores, impulsat per l'amor, anava a visitar a la seva estimada, i, massa barroer al pujar al vehicle que havia de portar-lo on era esperat amb idèntiques freturances, caigué dessota les rodes, fent-se precisa l'amputació de llurs cames. Tot just acabada l'operació, moria el dissortat aimador. La família, no sols va perdre el fill, sinó que va tenir de buscar una quantitat no pas petita, per a pagar un treball de resultats negatius.

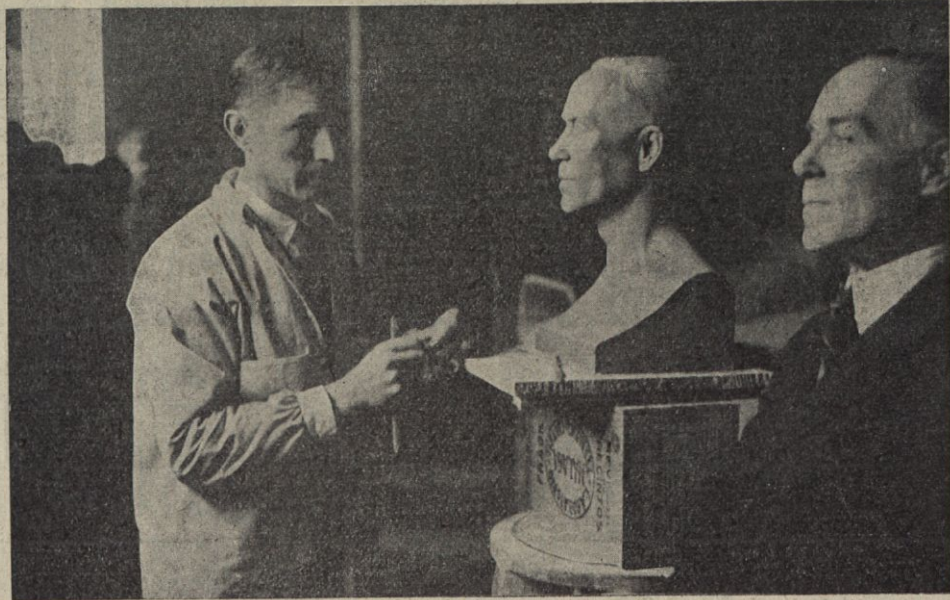
I bé; en aquell cas desgraciat, què hauria fet l'Ernest? No crec equivocarme, si em contesto que el nostre metge no hauria estat inexorable en exigir uns honoraris que acabaven d'enfonsar a la ruïna a uns pares, ja prou sacrificats al donar la carrera al fill; perquè, l'Ernest, té un gran cor, i al practicar les seves cures, practica ensems la cristiana caritat, per quin doble motiu tothom el regracia i estima.

Per això, és obra de justícia la iniciada per l'amic Puig Pujades, i, perquè ho és, tots els estaments s'hi han associat, fent possible l'erecció de l'artístic brouze que serà testimoni de l'agraïment de tota la comarca i que dirà a les generacions que vindran, que Figueres s'ha sentit joiosa de tenir un fill de les altes qualitats que honoren a l'home senzill, acientat, generós, indemne a l'orgull i abrandat en l'amor al proïsme, què s'anomena Ernest Vila i Moreno.

Déu faci que, per molts anys, tan volgut concitadà pugui veure en el retrat que decora noblement el pati de l'hospital, la prova del nostre reconeixement, i, per tant, que sigui lluny, molt lluny la data en que, enfront de l'escultura, és repetirà amb pregona recança:

Era un excel·lent metge-cirurgià, que...

S. ESCAPA AMORÓS

En Cairó modelant el bust del Dr. Vila

Clixé Massot.

L'ahir, l'avui i el demà de l'Hospital de Figueres

L'ahir

Corria el juliol de l'any 1313 quan es rebé en el Monastir de Santa Maria de Vilabertran una acia dels consorts Bernat i Gassenda Jacobí, fills de Figueres, diguent que es constituïen davant de l'illustre senyor Guillem, Bisbe de Girona, després d'haver ordenat de llurs bens, per a constituir un Hospital a la dita vila de Figueres per pobres malalts en ell sustentat; i el dotaren; i ordenaren que el restant de llur vida constantment lo emplearien servint-lo, i se los fou concedit i tant quant visqueren serviren dit Hospital, portant una creu vermella.

El primitiu Hospital és constituït en el carrer de la Junquera al costat de l'Església de Sant Sebastià.

Als 28 de Gener de 1608 o 1612, Ursula Vilanova féu donació a favor del Sant Hospital de pobles de Figueres dels terrenys lliandant amb la capella de Sant Baldiri, abans de Sant Llätzer, per la construcció de l'Hospital que en el present allí es troba edificat.

En 1717, Francesc Barris Pastor, que morí a l'Hospital, deixà tots els seus bens per construir una escala de pedra amb son passamà per pujar a l'Hospital, dient que serviria per a ajudar-vos a pujar a dalt.

En 27 de juliol de 1720, Bonaventura Maymó, adroguer de Figueres, atorgà son testament deixant tot el seu a favor de l'Hospital de pobres de la mateixa vila.

En 1793, és fa un inventari de les rendes que posseïx l'Hospital a fi de què los administradors puguin nivellar los malalts diaris que es puguin mantenir amb elles, perquè l'Hospital no pateixi atrassos i no veïres com s'ha vist esta casa sense redit.

Les rendes de l'Hospital importaven en aquella data, 4650 lliures i les des-

peses generals, 380 lliures, restant un benefici de 809 lliures amb el que s'havien de mantenir els malalts paisans que entraven allí a curar.

En l'any 1802, l'Administració líquida amb molts interessos i sense crèdit per manca d'un bon règim en aquella santa casa.

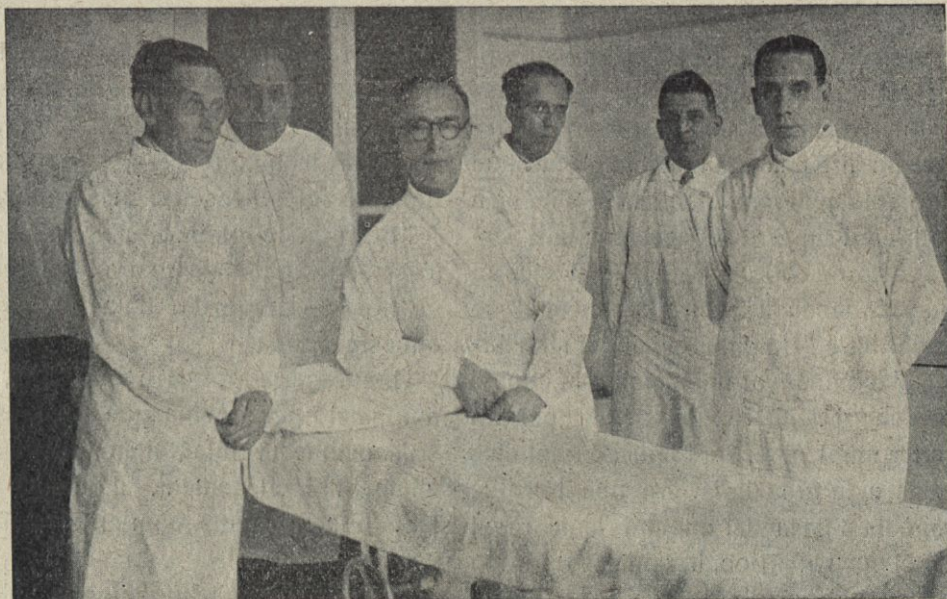
En 1804, es troben ja les estàncies militars en nombre de 15 000 anyals; en les que per la puja dels aliments, es perdia en elles, ço que motivà un augment i una reglamentació de les racions.

Son les procedents, dades que senyalen l'evolució i la marxa econòmica de l'Hospital de Figueres. En elles es veu que la generositat dels figuerencs fou sempre desvetllada i mercès a ella nostre històric edifici pot avui encara omplir la pietosa i humanitària tasca que fa ja sis segles li fou encomanada.

L'avui

La nostra generació troba l'Hospital en una mena de letàrgia, ningú es preocupava de la venerable institució benèfica. Tenia les seves migradíssimes rendes i d'elles i dels beneficis que deixaven les estàncies que pagava l'element militar hospitalitzat, anava sostenint-se, portant una existència difícil o millor dit miserable. Hi havia una consuetud establerta i les Juntes anaven seguint amb ella perdurablement.

L'entrada del Dr. Ernest Vila a l'Hospital com a metge del mateix, trencà aquest estat de coses. Demanà a l'Ajuntament una sala de cirurgia per a desenvolupar les seves activitats i les seves aficions i el malaguanyat Pichot, l'animador i el vident que, infonia ànima a les coses inanimades, endevinà la transcendència de la demanda i la portà a execució.

Els Drs. Vila, Junyer, Brusés i els practicants Sr. Ventura Genís, Albert i l'enfermer Sr. Puntí.

Clixé Massot.

No es donà en aquest aconeixement l'importància que tenia; els fets s'han cuidat de demostrar que per la vida sanitària de Figueres i de la comarca, l'acte, en aparença senzill, de crear una sala de cirurgia a l'Hospital de Figueres, mercès al fervor posat en treure de l'instal·lació el possible valor, era una fita de marcada importància.

Des d'aquesta data, els figuerencs començarem a fixar-nos en l'Hospital; benemèrits ciutadans feren deixes al mateix i es preocuparen de la seva transformació; i aquell establiment que la gent poderosa mirava amb indiferència i la gent necessitada que hi havia de raure amb terror, s'ha anat convertint per ari de l'amor dels administradors i de l'amor i el sacrifici dels facultatius, en un edifici estimat i venerable que tots mirem ara amb afecte i simpatia.

I s'ha repetit en l'Hospital el misteri pel parc: unes terres ermes, recó d'escombraries, lloc abandonat, per l'amor, aquest sentiment màgic que tot ho anima, s'ha anat convertint en un verger ombrívol i amable que ha conquerit la simpatia de tota la població. En l'Hospital, l'amor que hi han vessat els administradors, facultatius i personal subaltern, ha borrat la taca fosca que sobre l'Hospital pesava i han convertit aquesta venerable casa en un refugi volgut de tothom, mirat amb complaença, com a recés on qualsevol aniria gustós a acollir-se si la desgràcia volgués que hagués de sofrir una intervenció.

El demà

L'Hospital de Figueres està en la primera etapa de la seva evolució; el seu destí vol que la seva organització i eficiència vagin força més enllà.

L'Hospital de Figueres deuria esdevenir una Casa de Salut a la moderna on pugui tenir estada adequada tothom qui estigui malalt i vulgui anar-hi, sigui quin sigui el seu estament social.

No convindria canviar el nom? car un Hospital és un establiment on es tracta gratuïtament a malalts indigents i la característica de l'establiment figuerenc està canviant cada dia, convertint-se en una Casa de Salut on hi poden trobar també estada persones acomodades.

Per aconseguir portar a bon terme aquesta evolució es necessiten cabals i aquests no han d'arbitrar-se a balzegades sinó periòdicament. No han d'ésser solament donatius únics i aïllats que rebí l'Hospital sinó que ha de tenir benefactors constants que d'una manera periòdica, mesal o anyal, donin una quantitat quin total assegurí el seu sosteniment sense estretures. Els ingressos de l'Hospital han d'ésser, dones, de dues menes: donatius per una sola vegada i donatius periòdics, mesals o anyals i els darrers han de permetre cobrir totes les despeses ordinàries de l'establiment.

El primer dels donants periòdics ha d'ésser l'Ajuntament i després tots els figuerencs de bona voluntat. La caixa de l'almoïner que del nostre record es passava per les cases cada setmana, ha d'ésser substituïda per una llista nutrida de subscripcions.

Després, aprofitar moltes oportunitats que es presenten perquè a l'Hospital hi arribin donatius.

Una diada de l'Hospital cada any.

Captes en els espectacles i en les festes, en la forma discreta que ho vaig veure en un teatre de Londres. Una carpeia gomada indicant el fi de la capta i pregant posar dintre una quantitat (billet, moneda de plata o de coure), és donada a cada espectador durant l'espectacle i es prega que al sortir es dipositi en una caixa que es trobarà a la porta de sortida.

Deixes en els testaments; els notaris poden, amb una lleugera indicació, recordar que no hi manqui entre els beneficiats a l'establir les darreres voluntats.

Molt variades maneres es troben de demanar per l'Hospital si en el si de la

Junta es nomena una comissió de propaganda i d'arbitrament de recursos.

I després, el temps anirà dient que cal fer; el que convé, és que l'espurna inspiradora que provoca, amb la creació de la sala de cirurgia l'evolució de l'Hospital vers el sentit modern d'una Casa de Salut en la que hi cap tothom, no es deixi apagar; que l'amor a l'històrica casa mantingui el foc que ha de portar-la a enriquir la seva tradició amb noves gestes en consonància amb l'època de renovació que avui vivim.

* *

Quan vaig llegir a EMPORDA FEDERAL que Figueres projectava un homenatge a Ernest Vila Moreno vaig tenir una fonda alegria.

L'homenatge és merescut; el que l'Ernest ha fet a l'Hospital ho ha fet també en cada casa; l'Ernest és una font de cordialitat. El malalt que rep les seves atencions, més que remeis espera del visitador el cabdal de simpatia i de llum que escampa la seva persona.

L'Ernest Vila és metge per sentiment; no sols dona remeis al cos sinó a l'ànima; el malalt deprimat es sent confortat quan ha sortit l'Ernest de la seva casa. Fa tasca apostòlica; dona trossos d'ell mateix com a medicina; i així la seva salut n'ha sofert, car ha donat força més del que ha rebut.

Quan els Estats Units hi hagué la

Guerra de Cessació, el poeta Walt Whitman volgué contribuir a la guerra contra l'esclavitud i no trobà altra manera millor que anar a confortar els ferits en els hospitals.

Es preparava durant dos o tres dies, es concentrava, amagatzemava bon humor, recollia tot ço que creia podia fer pleiar als malalts, coses fúils quasi sempre car no era ric, i amb un cabaç a la mà, l'alegria als ulls i el somriure als llavis entrava en les sales dels hospitals i a l'entrar ell, l'ànim dels malalts es sentia reconfortat.

A un li donava un segell, a l'altre cigarretes, al altre li escrivia una caria per a la família o per a la promesa, a l'altre li feia una llarga companyia. A l'entrar Walt planava per les sales de sofriment un ambient de serenitat i un raig d'optimisme, i quan es retirava, esgotat per tanties energies escampades, els malalts li cridaven. Walt tornat! L'Ernest es també un poeta que sembla alegria, infon optimisme, dona serenitat als malalts abatuts. Agraïm-li tots aquesta pietosa i bella tasca que per tot altre seria difícil i per ell, generós com és, resulta més aviat natural i senzilla.

Que al menys un dia rebí de tots nosaltres una corrent de reconeixença que li infongui ànims per a continuar la seva misericordiosa tasca.

J. Cusi.

Masnou, 15 abril 1935.

prodigar merescudes lloances. Més, per un imperatiu de consciència no puc menys que recordar als meus conciutadans, que el nom del Dr. Vila, és un nom d'un benèmerit figuerenc a qui la ciutat deu un pregon agraïment per la seva hermosa obra a favor del desvalgut.

I no es solament dins la sala d'operar on fa la seva obra meritòria i humanitària el Dr. Vila i el seu digníssim company el Dr. Junyer. Es cada dia i cada hora que la practiquen, assistint al lesionat figuerenc o transeunt que ho necessita, i visitant al pobrissó que es presenta a demanar el seu consell, sostinguent de fet, un dispensari públic, sense ocasionar cap despesa a la Ciutat i ben poqués a la Junta de l'Hospital, ajudats per un apotecari generós que no mira prim en qué li gastin una gassa més a menys.

Podria en altres aspectes, omplir moltes quartel les, explicant el funcionament de la sala d'operacions i llur sosteniment mitjançant un regíme d'autonomia que permet cobrir les despeses que ocasiona i àdhuc fer-hi constants millores; podria detallar les normes liberals establertes que permeten la seva utilització per qualsevol cirurgia de dintre o fora de Figueres; glosar els molt confortables i higienics departaments de cirurgia per a malalts pobres que ostenten molt justament el nom dels generosos ciutadans que varen aportar els cabals necessaris per a la seva construcció, podria parlar de les habitacions que s'utilitzen per als malalts de pagament i de la imperiosa necessitat del seu millorament, que per fortuna, podrà portar-se en breu a bon terme, gràcies a la generositat d'unes ànimes pietoses que aspiren a veure completada en tot l'edifici, la gran obra de renovació i sanejament ja realitzada en els locals destinats a malalts de medicina per a homes i per a dones, gràcies a l'altruisme dels ciutadans figuerencs que mitjançant subscripció voluntària hi aportaren els mitjants necessaris. D'altres coses podria parlar, molt interessants, però que considero en l'actual moment fora de lloc i que poden esperar una major oportunitat.

La diada d'avui, deu ésser destinada exclusivament a testimoniar la gratitud de tot un poble, vers l'home que ha posat el seu talent poderós, i les seves energies totes, al servei del desgraciat, del que pateix, del necessitat de consol, a qual diada s'hi afegeixen, per la seva major consagració, els representants de la ciència mèdica de les comarques empordaneses que han volgut homenajar el seu company, en agraïment a l'ajut sempre desinteressat i al consell sempre anical, que a tothora en ell han trobat. En la festa d'avui, hi prenen part tots els humils que han trobat en Don Ernest, el metge altruista que ha atenuat sempre les seves misèries físiques i no poques vegades les materials.

En aquesta diada solemne, nosaltres posem punt a aquestes divagadores disquisicions per a sumar-nos a l'alegria general, que sentim des del fons del nostre cor, que admira de debò l'obra portada a terme per el Dr. Vila perquè de debò la reconeixem.

A. VENTURA GENÍS

Heu vist les sales curulles del nostre Hospital?

Sabeu el nombre d'operacions que s'hi porten a terme?

Coneixeu les cures que s'hi fan al seu Dispensari gratuït?

Si ho veïssiu, si ho sabéssiu i si ho coneguéssiu no deixàrieu de fer setmanalment una almoïna al nostre Hospital.

Del nostre Hospital

Com en un jardí les plantes, així la Beneficència ha florit en la Ciutat nostrada matificant amb la seva varietat el seu sentiment benèfic.

En aquest acte d'homenatge al doctor Ernest Vila Moreno, no parlarem una a una de les diferents obres benèfiques - totes elles grans - recixides a Figueres des de mig segle passat ençà, ni intentarem tampoc posar en relleu ni glosar l'obra portada a cap per l'homenajat en el *Departament Salleras* (Sala d'operacions i sales destinades a malalts de Cirurgia); per aquest afer ha d'ésser un tècnic - ens limitarem únicament a fer un petit recull de dades referent a n'aquell *Magnum opus charitatis* gravat en el frontispici del més vetust dels centres benèfics, camp d'experimentació i centre de les activitats inesgotables del doctor Vila.

Fundació de l'Hospital

L'Hospital (*Institució*) data del començament del segle XIV. Fou feta per Bernat Jaume i Gazenda sa muller, de bona memòria, veïns de Figueres. L'escriptura de fundació s'otorgà en el Monestir de Santa Maria del lloc de Vilabertran, en les kalendes del mes de juliol (*1.ª de juliol*) de 1515. Fou acceptada per Guillem, Bisbe de Girona i Jaume II d'Aragó, fill de Pere III ambdós allí presents. Demanarem poder servir ells mateixos els malalts durant el rest de la seva vida, vestint hàbit amb una creu vermella.

Emplaçament de l'Hospital

Segons dades autoritzades, l'emplaçament primitiu de l'Hospital, fou en el carrer de La Junquera, al costat de l'Església de Sant Sebastià. Del seu funcionament durant els dos segles i mig en aquell lloc on s'exercí la caritat vers els pobres malalts no se'n troba rastre. Els llibres hauran desaparegut en les diferents guerres amb França que han açotat nostre Empordà, o tal volta la documentació, com tanta d'altra, es trobaria a l'Arxiu Nacional a París.

En el segle XVII, 28 gener de 1608, *Ursula de Vilanova* feu donació del terreny que avui ocupa l'Hospital i horta al costat de l'Església de Sant Baldri i Sant Llàtzer. No hi ha dubte que Ursula de Vilanova aixecaria l'actual edifici de l'Hospital, per quant els seus passats havien construït l'Església de Sant Baldri. A més, en 18 juny de 1636, en l'última voluntat disposava: «*Gravo a dit mon hereu i successor baix escrit, el fer gravar o pintar l'escut de les mies armes amb unió de les de Vilanova, en l'Iglésia de dit Hospital Nou i en l'aposeno que jo m'he reservat en dit Hospital, ço es, sobre la porta a l'entrar a ell*». Això no vol dir que la Casa Vilanova hagués construït l'Hospital, tal com és avui, la seva configuració variada ens ho demostra.

En 1717, Francesc Barris, pastor que morí en l'Hospital, deixà tots els seus béns per a fer una escala de pedra picada amb el seu passamà també de pedra, dient que la feia *per montar més fàcilment els malalts a dalt*.

L'ala que serveix avui per habitacions de pagament - de construcció moderna - fou edificada sobre el terreny que serví per molt temps de cementiri de l'Hospital. Les partides de defunció des de 1740 a 1790 fan referència a a aquest cementiri, i encara avui per poc que s'excavi, es troben restes en els jardins adjacents.

El nostre hospital i l'obra del Dr. Vila

No obstant i ésser una de les característiques de la nostra petita i estimada Figueres, el viure com si diguéssim en *família*, no passant per a ningú desconegut ni el més petit afer de la vida ciutadana, és el cert que en el que ja referència al nostre Hospital, al menys fins ara, hi ha hagut, per part de tothom, un quasi absolut desconeixement de la interna obra humanitària que dintre les seves parets s'hi desenrotlla.

No una, sinó moltes vegades hem sentit de boca de ciutadans que per un o altre motiu han tingut ocasió de poder fer-se'n càrrec, paraules elogioses, d'admiració i de sorpresa per al que era per a ells totalment ignorat, o que tenien, tot el més, una idea confusa i migrada de l'acció benefactora de l'esmentat establiment benèfic.

I això no té res d'estranyar, puix la vida d'aquest ha sigut durant molts anys d'una simplicitat i quietisme extraordinari. El seu caràcter purament local i les seves migrades rendes, feia que s'hi acollissin, més que ciutadans afectes de malaltia aguda, uns quants vellets d'un i altre sexe, figuerencs o residents a Figueres, que més que medicines necessitaven un bon repós, i una nutritiva alimentació.

I així dintre aquest ambient de calma s'anava desenrotllant la vida hospitalària de la ciutat, des de la seva fundació, i la feina dels metges encarregats de l'assistència del malalt, era, en general, sempre la mateixa.

Tan sols quan s'esdevenia algun fet que trencava aquest tranquil ritme a conseqüència d'algun accident fortuït, es feia sentir la veu dels metges i àdhuc d'alguna autoritat o ciutadà, planyent-se de què, donada la relativa importància de la nostra ciutat, no disposés aquesta de mitjans suficients per atendre el malalt traumatitzat en la forma que el temps modern imposava; però... passava el cas, les veus s'apagaven, i les aigües un moment remogudes, tornaven a adquirir la seva placidesa i quietud acostumades.

I és que no havia arribat encara, l'hora de la modernització del nostre Hospital; però aquesta hora devia ferçament arribar en quan l'ambient fós suficientment propici, i llavors, com passa sempre amb tota obra

humana, sortirien el cervell i el braç executor.

Així devia ésser, i així fou. Fa prop de vint anys, una Junta benèmerita, amb clara visió del pervindre, instal·là una sala d'operacions, i la nodreix dels aparells necessaris per a el seu bon funcionament, i com per miracle, es troba amb dos metges-directors, joves, ardots, aimants de la seva professió, intel·ligents i altruistes, i l'obra comença, s'aferma, s'extén, fins assolir proporcions insospitades.

Ja no són únicament els traumatitzats els que reben assistència acurada; ho són també els que necessiten ésser objecte d'una ràpida intervenció per a salvar la seva vida, condemnats, abans, a una segura mort en la majoria dels casos per les dificultats que ofería el seu trasllat a un centre apropiat, amb pèrdua d'unes hores precioses, i amb dispendis moltes vegades superiors a les seves possibilitats; ho són també, totes les desgraciades víctimes d'algunes de les, per dissort massa nombroses, malures que fan indispensable la intervenció cruenta del cirurgià, i, tot això, que uns anys enrera hauria semblat un somni, és avui una preciosa realitat que enalteix en gran manera al nostre Hospital, a la nostra ciutat, i honorarà als seus Directors científics, i hom veu la més excelsa encarnació d'aquesta magnífica obra en la persona del Dr. Ernest Vila, l'home savi, l'home tot voluntat, l'home enamorat de la seva professió, que constantment estudia, que sempre investiga, que acut als hospitals on hi actuen les més altes figures de la cirurgia, per tal d'adquirir cada dia més coneixements, i aixamplar més cada dia la seva esfera d'acció, endintzant-se amb pas segur i amb ple coneixement del terreny que trepitja, dintre el camp de la més alta cirurgia, practicant el seu art amb la fe del creient, amb la arit del cristià, amb l'abnegació de l'il·luminat per un sant ideal.

La meua modesta intervenció en la santa casa posa un fre a la meua ploma i em priva de extendrem en consideracions demostratives de la tasca eminent, de l'obra humanitària per excel·lència que allí es practica, i m'obliga a ésser escàs en

Diferents denominacions de l'Hospital

En l'escriptura de fundació i en els llibres més remots hi llegim: *Hospital de Pobres de Crist*. És el nom autèntic, li donaren els seus propis fundadors. En el segle XVIII, *Hospital de Santa Creu*. Aquesta denominació, el mateix que Festes de Santa Creu, segurament era influenciada pels Monjos Agustins del Monestir de Santes Creus de Vilabertran, més tard Santa Maria, com fou influència Beneditina dels Monjos de Sant Pere de Roda, els noms de Cap de Creus, Port de Santa Creu (Port de la Selva), La Vall de Santa Creu, etc... Més tard s'anomenà *Hospital de Sant Baldiri i Sant Llätzer*, per haver-se construït adosat a l'Església dedicada a aquests Sants. Ultimament *Hospital de Caritat*.

Vida de l'Hospital

El Sr. En Joaquim Cusi Fortunet, desplaçat al Masnou amb gran recança

ducte de la multitud de llegats acumulats en el transcurs del temps. No podem enumerar-los en aquest lloc. Pot ser algun dia la Junta es cuidarà de gravar els seus noms en un Quadro d'Honor.

Hospital i Casa de Maternitat

Les malalties d'Obstetrícia, en interdicte amb l'Hospital (*salvem alguna excepció*) per espai de tres quarts de segle, fins el punt d'ésser negada l'admissió com si aquesta enfermetat no formés part de la Medicina, tenien en 1831 el seu departament destinat a Maternitat. En la plantilla del personal en aquella data hi figurava la llevadora i la dida.

El primer majordom al donar comptes a fi de mes a la Junta Administrativa, deia: Pagat a la llevadora Joana Jofra, per recollir expòsits: mitja pesseta dia. Pagat a la dida per donar mamar de nit: mitja pesseta. De dia cobrava un ral. En nostres dies, encara es conserva una habitació anomenada de Sant Ramon Nonat, a qui tenen especial devo-

Independència, hi trobem molts presoners prussians, que formaven part de les Divisions franceses. Fins a nostres dies - salvant alguna petita interrupció - hi ha hagut en el nostre Hospital el Departament Militar. Cal remarcar, però, que la Junta no ha permès mai, cap imposició de l'element militar, i que en certes ocasions ha tingut de lluitar amb fermesa, per a defensar la independència de l'Establiment com a Institució privada. Fou declarat de Beneficència Particular per R. O. del Ministeri de Governació amb data 8 agost de 1902.

Arqueològicament parlant...

Nostre Hospital d'una seivenat i senzillesa sorprenents arqueològica i arquitectònicament parlant: no té gran mèrit. Ha desaparegut l'escut d'armes de la Casa Vilanova Roca, que Ursula Vilanova havia ordenat gravar o pintar damunt l'habitació que s'havia reservada a l'entrar a ell. El passamà de pedra que completava l'escala que Francesc

esdevenidores, quan visitin l'Hospital, a l'arribar a l'*Atrium*, la seva vista toparà amb un bust de bronze, tamany natural, col·locat damunt una columna de marbre pulimentat sostinguda per un ferm pedestal de pedra. Al fons, emmarcada en un quadro de rejoleta, formant mosaics, ovrerà la següent inscripció:

TESTIMONI D'AFECTE I ADMIRACIÓ AL METGE ERNEST VILA MORENO DIRECTOR D'AQUEST HOSPITAL. LA CIUTAT EN L'ANY DE RESTAURACIÓ DE LES NOSTRES CORTS.

Testimoni d'afecte i admiració... ¿per què? El bronze i marbre matèria dura, perpetuen les obres grans portades a terme; el marbre i bronze diran a la posterioritat l'obra realitzada en el nostre Hospital, en la nostra Ciutat i en la Comarca tota.

Resumint: En l'història de l'Hospital des de la fundació fins a la data, hi trobem marcades quatre fites memorables. En el segle XIV, Bernat Jaume i Gazenda; en el segle XVII, Ursula de Vilanova; en el segle XX, Sra. Vidua i Fills de Vicents Salleras i Dr. Ernest Vila Moreno. Els dos primers bastiren el nostre Hospital amb el capital; els dos últims l'han aixecat amb el capital i la ciència.

J. M. C.

NOTA - Després del descobriment del bust del doctor Vila Moreno, es descobrirà el marbre que a l'entrada del *Departament Salleras* perpetuarà el nom d'aquell generós donant.

Per la República i pel bon nom d'aquesta terra beneïda de l'Empordà:

Una gràcia de caritat!

L'ABNEGACIÓ HOMENATJADA

La personalitat de l'Ernest Vila, pot estudiar-se des de distints punts de mira. Avui ens detindrem exclusivament davant el caire humà del nostre homenatjat.

Tota persona per poc sensible que sigui, sent una atracció irresistible en vers aquells homes que reparteixen bondat. El Crist humà, el Crist històric, mereix el respecte i la simpatia de tots els homes, perquè féu això, repartir la bondat al seu voltant, sense mirar els seus benefets i les seves ànsies de millorament a qui afavorien. L'Ernest Vila, té quelcom del Crist legendari, n'hi ha prou amb saber la seva abnegació, el seu desig humaníssim d'alleguerir les penes dels sofrents, perquè sentiu per ell una atracció extraordinària, i si a l'Ernest Vila el veieu voltat dels humils, dels deshèredats, entrant a les llars miserables sense cap afany lucratiu, tot el contrari, deixant-hi quelcom, llavors el vostre respecte augmenta i us sentiu temptat, vulgues no vulgues, a fer-ne un heroi de llegenda. L'Ernest Vila, és quelcom anormal dintre la nostra societat actual. Avui que, amb el

Façana de l'Hospital

nostra - encara que en esperit constant amb nosaltres - poc abans de deixar-nos, en aquella feconda i brillant campanya *Pro Hospital*, segada en flor al començament de la Dictadura, quan començava a donar ubèrrims fruits, i més tard secundada aquella interrupció per altres, sense cap raó positiva, el Sr Cusi Fortunet - repetim - entre altres coses deia: «Si be al començament els recursos del Hospital eren escassos, no faltaren persones caritatives que moguts per sentiments humanitaris i altruistes, fessin donatius i atorguessin llegats; i així pogueren anar-se admetent major nombre de malalts, fins que arribà a desaparèixer la limitació».

No obstant en els 600 anys que l'Hospital de Figueres compta d'existència, hi ha hagut mermes en el capital; i així podia dir Don Leoncí Garcia en el pròleg del Reglament que pel règim de l'Establiment redactà abans de deixar la Secretaria del nostre Ajuntament: «Així es comprèn que ses rendes sien tan escasses com nombroses foren en temps no llunyans». L'Hospital viu, avui, de les seves rendes pròpies. pro-

ció les parteres. Aquesta habitació estava destinada a Maternitat, i si ens fixem només una mica en l'importància que hi donava la Junta al dotar-la del personal susdit, haurem de convenir que aquesta secció s'extenia a altres habitacions. Volem fer justícia; val a dir, que aquella preocupació, aquella temença, aquell no se que infantil que no veiem en cap Hospital de relativa immortància, tendeix a desaparèixer; han ingressat més malalties d'aquesta mena, des de dos anys a aquesta part, que no n'havien entrades amb quinze.

La Junta de l'Hospital i el Ram de Guerra

Des de temps molt llunyans, la Junta de l'Hospital ha permès, fossin hospitalitzats els soldats que dissortadament queien malalts en la Ciutat i en les poblacions foranes. En 1740, ja hi trobem entrades de militars. Més ençà, eren traslladats al nostre establiment benèfic els soldats d'Artilleria de la Bateria de Roses. En 1807, durant la Guerra de la

Barris havia disposat construir, ha desaparegut també. En la dèria d'emblanquinar pedres que dominava en el segle passat, foren enflanquinats alguns finestrals. Ultimament, foren tapiats dos més. Les plujes més clements que'ls homes es cuiden de reexir-les. Sols resten - immaculades - dues làpides. Una en la façana, commemorativa del aixampla que es donà al mateix, al instal·lar-lo al carrer Nou. L'altra - damunt l'escala - anuncia que la generositat dels figuerencs - amb els seus llegats - fundaren i dotaren l'Hospital de pobres de Crist.

En avant, esculpit el marbre i en lletres d'or també llegirem: *Departament Salleras*. Aquesta làpida, en temps present i en l'avenir recordarà el gest magnànim de la Sra. Vda. i Fills de Vicents Salleras, montant de sol a rel la Sala d'Operacions i el dos departaments (homes i dones pobres) destinats a cirurgia. La multitud de pobres que a hores d'ara, han guarit les dolències en aquests departaments els beneiran eternament.

Per últim, la nostra generació i les

El nostre Hospital és pobre. L'acudir a tantes malures l'empobreix cada dia més. Mireu el quadro estadístic que publiquem. Ciutadà! Quan facis testament pensa en el nostre Hospital.

nom de catòlics, solem veure-hi persones incapaces de fer la més lleu caritat, com no sigui a través d'una festa benèfica, l'actitut de l'Ernest Vila reconforta. La pasta dels homes capaços de sacrificar-se per la Humanitat veieu que no s'ha

acabat, i a través d'ell podem comprendre el fervor i l'esperit de sacrifici, d'aquells que voltaren al redemptor, en el moment que els faritzeus i els hipòcrites el sacrificaren.

ALEXANDRE DEULOFEU.

Un cor, una intel·ligència, un home!

Avui, Figueres i l'Empordà, per iniciativa del nostre setmanari, festejaran el doctor Ernest Vila i Moreno, home que si en el camp de la ciència mèdica, i molt especialment en les activitats que la cirurgia comporta, s'ha guanyat l'estima de tothom i la consideració de tots els seus col·legues empordanesos, en el tracte particular és l'encarnació viva de la cordialitat, de la bonesa i de la simpatia.

Es, doncs, altament justificat l'homenatge d'avui. En pocs casos com aquest trobaríem tantes circumstàncies favorables que aconsellessin la seva plasmació. I si algun defecte té, aquest homenatge, si alguna falla volguéssim endevinar-hi, potser la trobaríem en l'excessiva sensillesa de l'acte - sobretot si el comparàvem amb la grandiositat de l'obra portada a terme - i en haver tardat tant temps a dur-lo a realització, car el doctor Vila, pel seu treball incessant, per la seva generositat, pel seu tracte senzill i afable s'ha fet creditor - i no pas d'ara - de l'afecte de tots els seus malalts i s'ha captat l'admiraació de tots aquells que coneixem l'abnegació amb que exerceix el seu apostolat caritatiu i humanitari.

Dèiem que difícilment trobaríem un cas d'homenatge tan justificat i que mereixés l'adhesió unànime i entusiasta de tots els estaments socials. I és que Ernest Vila no té enemics. Practica el bé a mans obertes, amb generositat, amb altruisme i no mira mai si el bé que exerceix va cap a la dreta o si es decanta cap a l'esquerra. Ell no coneix categories, i si alguna preferència sent, si alguna debilitat l'empeny en l'exercici del seu sagrat ministeri, més aviat la determina el desig d'eixugar unes llàgrimes de famílies necessitades quan veu que aquestes es troben assetjades per l'espectre de la misèria, de la dolor o de la mort.

No diu mai a ningú com pensa, ni de quin partit és, ni quines creences té. La seva professió, posada íntegrament al servei d'una humanitat llatzerada, posada al servei d'una causa noble i santa, no es veu mai condicionada per cap signe extern, per cap influència aliena a la medicina. És tot un metge. I és que Ernest Vila, abans que metge, és home. Un home en el més elevat sentit de la paraula. Un home de cor. Un home suprasensible, que sent la dolor del proïsme, que el mou el goig de guarir i que el satisfà més un malalt salvat que unes pessetes guanyades. No mercantilitza la seva professió. No coneix la gasiveria. No evalua mai els seus serveis a la bestreta. Impulsat pels seus sentiments humanitaris, primer fa la cura, procedeix a la intervenció quirúrgica si aquesta es fa necessària, i després, un cop practicada l'operació i en la majoria dels casos reduït ja el mal, cobra una quantitat mòdica si el pacient és de família benestant o deixa de cobrar - sense cap contraccor ni recança - si el salvat és de família necessitada. En aquests casos, que sovintegen més del que hom pot suposar, un cop amical a l'espatlla i una paraula afectuosa d'encoratjament per al convascent restituit a la vida constitueixen - oh, rara bondat! - la suma dels seus honoraris.

I encara hi ha més, Ernest Vila no té hores fixes. És un esclau del deure. Allí on el demanen, allí on el necessiten, allí on hi ha un ésser colpit pel dolor que el reclama, allí va Ernest Vila. Sigui de dia,

sigui de nit, sigui al capvespre o a la matinalada, el nostre metge - diem el nostre perquè ja ha passat a la categoria de metge de tot l'Empordà - està sempre amatent a oferir la seva assistència facultativa.

No té res d'estrany, doncs, que Figueres i l'Empordà, per mitjà d'aquest modest homenatge que avui se li ret, vulguin palesar-li tot l'afecte, tota l'estima i tot l'agraïment que han desvetllat el seu

Porta d'entrada a l'Hospital

procedir altruista i la seva actuació aciençada.

Nosaltres, modestos admiradors d'Ernest Vila, que en diferents ocasions hem pogut comprovar les admirables dots que reuneix i tot el tresor de bondat que l'anima, ens associem de tot cor a l'homenatge popular que avui se li tributa, i fem vots per tal que la seva gestió no defalleixi ni un moment i que cada vida arrencada a la mort sigui un estímul més per a ell i constitueixin, després, totes juntes, una bella garlanda de cors agraits i el colofó més preat d'una vida de sacrifici lliurada per enter, amb fervor i abnegació, al servei d'una humanitat flagel·lada i adolorida.

J. PEI CALVET.

Abril de 1933.

Dr. Vila, justament homenatjat

Si l'obra d'embelliment d'una ciutat demostra la seva capacitat econòmica, les seves institucions d'assistència social palesen també el grau de cultura filantròpica dels seus administradors i dels seus habitants. Una ciutat d'amples carrers perfectament pavimentats, de vastes places convenientment urbanitzades, de parcs i jardins públics ben cultivats, ens donarà a conèixer el sentit de la seva riquesa material. Però el tresor espiritual de la ciutat solament podem copsar-lo en observar l'existència i el funcionament de les seves institucions culturals i benèfiques. La satisfacció produïda per la possessió d'amples vies urbanes vorejades de bells edificis, de places, de passeigs i de jardins, no pot superar de cap manera la satisfacció que naix de posseir una magnífica biblioteca, o unes escoles espaioses, o un hospital ben instal·lat, o d'unies institucions dedicades a la beneficència.

Ben migrada seria la condició d'una

satisfà doblement l'existència de les seves institucions d'assistència social, dels seus assils, del seu hospital. Estem segurs que en la ment de mantes persones, el record de la ciutat empordanesa hi quedarà gravat més que per les obres d'urbanització, pel plat de sopa reconfortant menjat en les dependències de la Junta de Protecció a l'Infància, o per la vida salvada per l'urgent intervenció quirúrgica practicada en la sala d'operacions de l'hospital.

L'hospital, Heus aci un motiu d'orgull per la nostra capital empordanesa. Reformada, embellida i completada interiorment per l'esperit altruista d'uns figuerencs generosos, el nostre hospital s'ha convertit en el redós amable on cerquen la salut no solament la gent humil de l'Empordà, sinó també la gent benestant que té la seguretat d'ésser atès en ell com ho podria ésser-ho en la millor de les clíniques barcelonines.

No cerquessiu pas en l'hospital figuerenc l'equivalent a la descripció de l'Hôtel Dieu que Tardieu treu d'un llibre datat en 1777. «Que hom es representi un llarg enfilall de sales contigües on estan ajuntats malalts de totes menes i on s'entatxonen sovint tres, quatre i sis malalts en un mateix llit.» L'hospital figuerenc net i endreçat, airejat i ple de sol, és un lloc confortable on un hom entra sense experimentar aquella sensació de malestar i horror que devia escometre a aquell qui entrava en un hospital del segle XVIII.^{te}

Un hospital, però, és, senzillament, un estri de treball. I una cosa qualsevol, necessita d'una mà experta i hàbil per rendir el màxim d'utilitat. L'hospital de Figueres, sense la mà plena d'experiència i habilitat del seu director, no hauria estat mai, a despit del seu agençament moderníssim, l'establiment acreditat, mirat amb simpatia i afecte per tota la gent de la comarca. Ernest Vila Moreno ha estat l'artífex d'aquesta institució humanitària que honora la nostra ciutat. Sota la seva direcció, l'hospital figuerenc, de cosa vella i encarcerada, s'ha convertit en una moderna casa de salut on troben remei a llurs malures la gent d'arreu de l'Empordà.

Bé es mereix el Dr. Vila l'homenatge del poble empordanès. Actiu, estudiós, ple de simpatia, quantes vides ha sotret als braços de la mort! En quantes famílies, en salvar el cap de casa, hi ha fet renàixer la joia i la tranquil·litat!

Gens egoista, Ernest Vila ha palesat a bastament la bonesa del seu cor, que l'impel·leix a exercir la seva professió, no a la recerca de profits materials, sinó per a la més alta satisfacció dels seus sentiments altruistes. Ernest Vila, inconscientment, per pura bondat innata, sembla voler portar a la realitat aquell pensament de Voltaire expressat així en el seu Diccionari filosòfic. «Si existís homs que s'ocupessin de restituir la salut als malalts únicament per satisfer els principis d'humanitat i de beneficència, serien superiors a tots els magnats del món, tindrien quelcom de la Divinitat.»

JOAQUIM GELI.

Penseu en l'obra de solidaritat humana que porta a terme el nostre Hospital.

Qui pot deixar d'ajudar-lo?

Un accident, una topada és arribada ben fàcilment. On us curarien?

Una gràcia de caritat pel nostre Hospital!

Parlant amb el doctor Ernest Vila Moreno

En arribar a l'Hospital, camp d'operacions del Doctor eminent que ens proposem entrevistar, trobem el pati encara ocupat per taulons i bastides. Els mestres de cases estan preparant un troç de parel per a pintar de bell nou, el rellotge de sol... «Ja podrem saber l'hora en que ens morim» - hauria dit don Ramon del Valle Inclan si hagués entrat en la Santa Casa, cent anys en darrera. Ara nosaltres podem dir mercès al Doctor Vila i als seus col·laboradors - «Sabrem l'hora que sortim guarits...»

Seguim de llarg a llarg els corredors i al cap de vall ens trobem varis homes i dones que semblen esperar. Penetrem al Departament Salleras i al vestíbul de la Sala d'operacions. El germà Abdó amb En Ramón estan fent amb el nostre admirat Dr. Vila, vèries cures: estem en ple *Dispensari gratuït*; una nova obra i un gest més dels amics Vila i Junyer que sense pensar en que poden perjudicar a digníssims cofreres, s'entretenen curant *gratis* al primer vingut. Potser tenia raó aquell metge conegut, que se'n dolia, com d'una deslleial competència...!

Demanem al Dr. Vila uns instants. Fineixen les cures i amb les quartel·les recolzades damunt la taula d'operacions, encara tebia del darrer malalt, comencem aquest interviu:

- Sembla que no hi manca feina, doctor?

- Cada dia més. Hi ha hagut dia, la setmana passada, que ferem quatre operacions entre hernies i apendicitis.

- Resultat?...

- Sortosament el de sempre.

- Voldrieu dir-nos quelcom de com us decidireu a estudiar per metge?

- Penseu - ens diu el Dr. Vila - que sóc descendent de llargues generacions de metges. La medicina era ja una institució familiar. L'ambient és una segona naturalesa... I vaig ésser metge perquè a can Vila no es podia ésser un altre cosa.

- El batxillerat, vaig fer-lo lliurament a Girona. Una especial situació política local, m'allunyà de Figueres. A Girona els meus estudis foren desiguals, fluïdos; els suspensos queien damunt dels sobresalients, sense que ningú pogués copsar-ne el ritme. Alguns catedràtics em feren passar moments ben amargs. Sempre recordaré un exàmen desgraciat: jo peix, no deia una paraula ni sabia que contestar. - Què esperat! - increpà el magisteri - Què espera que baixi l'Esperit Sant - Creieu-me que vaig sortir ben escorregut.

- La carrera va començar sola la mateixa consellació. Fins acabar el

segon curs, no em vaig adonar de què estudiava. En començar la *Quirúrgia*, s'obriren les portes de la vocació. Aquell joc de nens es convertí en cosa d'homes. Des de llavors els Sobresalients no s'esgotàren sovintejant les matricules d'honor.

- Dels professors en guardo un bon record com a homes, però com a professors en servo un íntim resentiment

El Dr. E. Vila Moreno.

Clisé Tort.

Semblava que no volguessin dir-nos, que amaguessin als deixebles, tot allò que devien saber. Fou en l'eminent operador Dr. Torres Casanovas, ja mort, que en el Clínic, vaig trobar-hi el mestre veritable.

- Jo hauria permanescut, probablement, a Barcelona, car així m'ho aconsellava el meu Mestre. Començava ja a guanyar-me la vida, quan una malaltia greu del meu pare, decidí la meua estada a Figueres. Des de llavors no me n'he mogut ja més.

- Emocions desagradables no me n'han mancat: veure un malalt que l'ajudés a defensar-se de la mort, que assolixes treure'l del mal pas i quan menys hi comptes, se'i queda a les mans, és quelcom d'enguniós que hom no s'acostuma pas a passar.

En els meus començos, quan deviem lluitar contra el medi inconfortable, els parts, les fraqueotomies eren motiu d'emocions depriments. Sortosament els mitjans d'avui ens permeten lluitar amb tot optimisme.

- Emocions agradables? Recordo el cas d'un pobre sargent, al qual, se li morí una nena víctima de la meningitis. L'home m'havia agafat un odi cervical. Quan em veia no em saludava, trencant de cantó. Un dia m'arriba el *recado* de que anés a visitar a un seu nen de 3 anys. Traqueotomia. S'imposava l'operació. El cas era desesperat. Fetes les observacions al pare, vaig procedir a l'operació. El nen se'ns quedava a les mans. S'imposava la respiració artificial: més d'un quart seguit lluitant per a

fer-li recobrar el respir... Per fi tornà a la vida... Quina alegria! Quina satisfacció!

- Dels meus companys d'estudi en conservo bons records. Ultra els meus íntims Pons Pascual i Vidal, Abad de Graus, mort per cert ben jove, recordo ara els noms dels Drs. Coll Turbau, Parrises Torres, Alonso Fernández, Aiguader, el xic de Reus, com li deïem a l'actual alcalde de Barcelona, que ja corria sempre amb llibres de política...

- Anecdotes? De moment... Solament ara recordo aquell elogi d'un Sargent de Carrabiners, quan em deïa plé de satisfacció... «Vostè és un gran home, tindrà més fama que el Pinales...»

I aquell altre que comentava: «Que n'és de senzill vostè, mai l'he vist que portés *lentes!*...» Naturalment, d'això fa anys, car ara no em trec les ulleres del damunt...

- L'esdevenidor se m'apareix plé d'optimismes, d'enveja de fer més i millor. Caldrà dedicar-se amb més intensitat a la cirurgia gàstrica... Es la meua il·lusió d'ara.

- Si,estic satisfet de l'homenatge? N'estic avergonyit: aquesta és la paraula.

- El bust? Encantat. Es una meravella d'art Figueres pot estar orgullosa de comptar entre els seus fills a un artista com Llorenç Cairó.

- La festa, aclaparadora. Mai hauria cregut que se'm pogués fer en vida un aital homenatge i consti que l'accepto per imposició i amb la condició de fer-la compartir amb els meus companys de *quadrilla* com em deïa un admirador, des del meu amic Lluís Junyer a l'Hermana Dolors, la *chef* de clínica.

I ens despedim del Dr. Ernest Vila, sentint haver-li fet perdre uns minuts dels seus malalts.

En plegar les quartel·les entra ja el germà Abdó: - Sr. Ernest!... Aquell malalt... vol veure'l abans no se'n vagi... I així sempre i a tot hora.

- Per molts anys!

VELIVOLE.

Si tothom diposités deu cèntims setmanals a la caixa de l'Hospital, tothom, en cas necessari, hi trobaria l'ajut que li convingués.

Gràfiques TRAYTER, Cervantes, 13, Figueres

HOSPITAL DE CARITAT DE FIGUERES

Despeses generals efectuades en	1930	1931	1932	Ingressos generals obtinguts en els anys	1930	1931	1932
Despeses de personal facultatiu	2.880'00	3.926'80	4.800'00	Producte de finques rústiques	2.495'00	2.495'00	2.495'00
Capellà-Majordom	1.800'00	1.800'00	1.800'00	» de finques urbanes	7.300'00	7.585'00	7.425'95
Despeses de personal administratiu i subaltern	6.780'00	6.780'00	6.780'00	Rendes de valors de l'Estat	7.342'72	7.342'72	7.425'95
» de manutenció	28.996'67	31.752'34	37.040'45	Estances civils de pagament	16.503'00	16.720'50	17.097'75
» de medecines	2.786'95	3.655'00	4.770'00	» de militars	11'437'50	13.685'00	15.579'00
» d'enllumenat	435'00	435'00	435'00	Conceptes variis	3.049'70	3.411'80	2.772'06
» de contribucions	540'49	512'79	523'86	Líquid, de subvencions de l'Ajuntament	2.964'00	2.964'00	2.964'09
» Junta provincial Beneficència	192'04		345'60	Llegats, donatius i productes de funcions benèfiques	10.873'35	6.184'10	1.088'80
» de material d'escriptori	10'50	92'00	18'50	Caritats recollides amb la caixa	1.046'85	1.098'85	897'25
» imprevistes	3.367'70	5.530'03	5.614'70				
» reparació edifici i altres obres	11.531'27	5.180'40	2.753'14				
» de mobiliari i robes	187'50	528'85	294'00				
SUMES TOTALS, PESSETES.	59.508'12	60.193'21	65.175'65	SUMES TOTALS, PESSETES.	63.011'12	61.486'90	57.811'95

RESUMS

Any 1930		Any 1931		Any 1932	
INGRESSOS	Ptes. 63.011'12	INGRESSOS	Ptes. 61.486'97	INGRESSOS	Ptes. 57.811'96
DESPESES	» 59.508'12	DESPESES	» 60.193'21	DESPESES	» 65.193'21
DIFERENCIA SUPERAVIT	» 3.503'00	DIFERENCIA SUPERAVIT	» 1.293'76	DIFERENCIA DEFICIT	» 7.381'25